

JOHN RANNY MACKEEGAN c.80 yrs; claims N.UIST heritage
MARION BRIDGE, MIRA, CO. CAPE BRETON

WORD-LIST

SOURCE: RECORDING CB06-83-05 OF SEOSAMH WATSON COLLECTION RECORDED JUNE-SEPT. 1983

A

acmhainn n. ‘equipment’: *harness* eich ... canaidh àsan [muinntir Uibhist Chinn a Tuath] ~
aimhreit n. ‘discord’: cha robh uimhir ~ anns an t-saoghal ’s a tha ann an-diugh
air son prep. ‘for’: ’ toir’ taing ~ cho math ’s a fhuair iad air n-adhart; bha iad glè mhath ~ a chèile a chuideachadh; ach bha — a’ son airgead a fhaighinn sa gheamhradh cha robh e furasta; ach cha robh iad nan tàmh air a shon sin ‘despite that’
àireamh n. ‘number’: bho chionn ~ mhòr bhliadhnaichean
àiridh, gu h~ adv. ‘especially’: gu h~ an fheadhain a thàinig às an t-seann dùthaich
àite n. ‘place; farm’: tha pìos math ~ againn ... pìos math fearainn
aithne n. ‘acquaintance; knowledge’: chan ~ dhomhsa gu robh

B

bàta-seòlaidh n. ‘sailing ship’: agus thòisich iad fhèin air togail nam bàtaichean-seòlaidh [pɑːtʃən]
beannachd n. ‘~ Dhè leat!’ [duine] a’ fàgail
beò-shlan n. ‘livelihood’: nuair a fhuair iad beathaichean ... dh’fheumadh iad ’son am ~ a dhèanamh, ’son a bhith beò
bheir vb. ‘take’ VBL N. **feir**: caoraich a’ son a’ chlàimh a ~ [frr] dhiubh; chaidh e a thoir’ [frr] dhaibh le fear dha na daoine mòra; COND. PASSV.: nuair a bheirte ~ [frr] nan caorach i
biùirne (piùirn) n. ‘reel’ air a spàl ’s air a bh.
bloc n. ‘block’: bha iad air an gearraidh nam ~aichean
brith, gu ~ indef. ptcle ‘whatever’: flùr no ~ gu dè a bh’ ann
buaidh n. ‘conquest’: fhuair Sasainn ~ air an fhearann ’s air Nova Scotia
bùidseir n. ‘butcher’: crodh ’son an creic ris na ~ean ’son feòil
buileach adv. ‘completely’: dh’fhàg mi a’ farm ... ach cha do dh’fhàg mi ~ e

C

call n. ‘loss’: duine sam bith air an tigeadh ~ mòr
Callainn n. ‘New Year’: GIN: Oidhche na ~ ’s ann faisg air Nollaig a bha i
can vb. ‘say’ VBL N. ~**tail**: cha chuala mi iad ’ ~ acmhainn ‘-riamh
cànail (cànan) n. ‘language’: tha mi ’ creidsinn gun atharraich a chuile ~ ri ùine
cànan n. ‘language’: tha a’ chànan [xɑːnən] air atharrachadh uimhir sin
cas n. ‘foot’: ach aon uair bhiodh iad ’ dol ann le ’n cois — ‘son ~, greim lòthan; lòthainn *that’s* greim lòthainne
ceann, an prep. ‘along with’: am fear aig a bheil fortan tha ’ chrois aige ’na ch.
ceart- adj. ‘same’: chuala mise ’ cheart uimhir ùrnaigh ann an Gàidhlig ’s a chuala mi ann am Beurla
ceird ‘craft’: GEN.: uidheam airson a chuile chiùird
chon prep. ‘to, till’: chùim iad ... greim air a’ Ghàidhlig ~ an latha an-diugh
cior vb. ‘comb’: VBL N.: ~**adh**: ’s bha i air a ~
clach-bhleith n. ‘grindstone’: ~, clach a’ bhleith a chanadh iad an seo
còir n. ‘right’: ghabh na Sasannaich an long, ghabh iad ~ air a seo, bha ~ aca cuideachd
comasach adj. ‘capable’: bha iad ~ air ... an obair a dhèanamh iad fhèin
comhar, an ~ prep. ‘to, towards’: gun tighinn an ~ an àite
cosg vb. ‘cost; spend’ vbl. n. ~: bha e ’ ~ cus; an àm an t-samhraidh cha b’ urrainn do dhuine sam bith sin a ch.

còtan n. ‘cotton’: bhiodh aca aig an àm sin ri ~ a fhaighinn cuideachd ’s bha ’n ~ air am fighe a-miosg a chèile
crannachan n. ‘churn’: loinid a’ chinn chuachaich ’ cur mun cuairt a’ mheidhg [vɪŋg] (from local song)
crann-treabhaidh n. ‘plough-share’
creid vb. ‘believe’ VBL N. ~**s**: bidh gu bràth, tha mi ’ ~
crois n. ‘cross’: am fear aig a bheil fortan tha ’ ch. aige ’na cheann
cruinnich vb. ‘gather’ VBL N. cruinneachadh: bhiodh iad a’ ~ còmhla
cruinnich vb. ‘gather’ VBL N.: ~**mneachadh**: bha i an uair sin air a ~ ’s air a cur an pòcannan
cuidich vb. ‘help’ VBL N.: cuideachadh: cha b’ urra dhomh ’ ch. gun an ionnsachadh
cuimhne n. ‘recollection’: chan eil gin do *rhymes* agam air ch.; tha òrain agam air ch.
cuir vb. ‘put’ VBL N.: ~: gan ~ air soithichean, air bàtaichean ... gan ~ air falbh
cunntas n. ‘account’: a rèir ~ air
cur n. ‘weft’: ris a sin a chanadh iad an ~ ’s an dlùth
curachd n. ‘cultivation’: a’ choille mhòr a leagail agus ~ a dhèanamh
cus n. ‘surfeit’: chan eil dùil a’m ~ obrach a dhèanamh às a dheoghaidh seo; ach bhiodh

D

dala adj. ‘second (one of two)’: ma bha thu làidir gu leòr chuireadh tu ’ ~ fear air muin ’n fhear eile, ’s dh’fhalbhadh tu leis na dhà
dè mar interrog. ‘how?’: ~ a tha si-pèin?
dèan vb. ‘do’ VBL N. ~**amh**: a-nis, chan eil mi ’ ~ ’-mach ‘understand’
deas, a ~ adv. ‘south’: a’ chuid a ~ de Nova Scotia
deireadh-bhuana n. ‘harvest thanksgiving service’: rud ris an canadh iad ~; bhiodh an ~ air a cumail mar a bha — è ‘celebration’, ’ toir’ taing don Nì Math
dhà num. pron. ‘two (persons, things)’: chuireadh tu fear air muin ’n fhear eile, ’s dh’fhalbhadh tu leis na ~
do prep. ‘to’ REL: sin an eaglais dha robh sinn a’ dol

E

eallach n. ‘burden, load’: sin agad ~ an duine leisg’ [ɛskʰ]

F

far¹ prep. ‘off’: nuair a bheirte ~ [frr] nan caorach i; nuair a thàinig i ~ [fer] nan caorach
far² vbl. ptcle. ‘where’: pàirt ~ [ver] am biodh e; shuas ~ [fer] a robh a’ chuid bu mhotha dha na *Acadians*
fearm n. ‘farm’: a’ son a’ ~ [fer⁰m]
fireannach n. ‘man; male’: bhiodh iad a’ dèanamh còtaichean fh.; cha robh na fireannaich [ɪʃə]; cha do chleachd iad figheadaireachd; cha chuala mise duine a thàinig a-nall ‘-riamh, fireannaich a’ fighe
fortan n. ‘cross’: am fear aig a bheil ~ tha ’ chrois aige ’na cheann
frotha [=ʔ] n. *gìor* ... ris an canadh iad ~ [sounds like Eng. ‘fro’]
fuarag n. ‘traditional dessert’: min chorca agus uachdar

G

garrdha n. ‘plot’: tha ~ beag agam; PL. bha ~n [korè-ən]; obair mhòr, ~n
gear n. bha ~ aca airson a spliotaidh; tuagh no ~ mar seo, cha robh eòlas aca air
gheibh vb. ‘get’ COND. PASSV. cha robh àiteachan ann anns am faighte a cheannach; PAST: cha deachaigh cur às daibh ach cha d’fhuair iad leotha’ mar a bha dùil aca
glac vb ‘lock’: VBL N.: ~**adh**: gu robh iad gan glasadh anns na h-eaglaisean beaga ... agus gan ~,
glas vb ‘lock’: VBL N.: ~**adh**: gu robh iad gan ~ anns na h-eaglaisean beaga ... agus gan glacadh
gnothach n. ‘business; treatment’: rinn na Sasannaich an ~ cho dona dhaibh
greim lòthainn n. ‘lumbago’: bha e gu math

I

innleachd n. tha cuimhne a'm nuair a thàinig a ~ an ùra(?)
iomadach adj. 'numerous': thàinig ~ tàilleir a-nall an seo
is cop. vb. pres. indir. rel.: **gun**: tha mi ' smaoineach' ~ e 'acmhainn' ' tha ceart

L

le prep. 'by': chaidh e a thoir' dhaibh le fear dha na daoine mòra
le prep. 'with' 2pl. leibh: nuair a bhiodh tu ... ' fàgail an taighe: 'Latha math ~, oidhche mhath ~ 's beannachd ~!
leig vb. 'let' VBL N. ~**eil**: bha sin air a ~ seachad
leigheas n. 'healing': tobar~ shuas anns a' Phon' Mhòr
loinid n. 'churn-dash': ~ a' chinn chuachaich ' cur mun cuairt a' mheidhg [vĩng'] (line from local song)

M

math adj. 'good' SUPLTV.: fheàrr: bha iad a' fuireach anns a' choillidh, mar s b' ~ a b' urra dhaibh
meadhg n. 'whey': loinid a' chinn chuachaich ' cur mun cuairt a' mheidhg [vĩng'] (from local song)
muileann n. 'mill': cha robh muileann ann aig an àm; PL.: bha muiltean ann, muiltean bleith; agus bha muiltean a bha iad fhèin a' dèanamh aig an dachaigh; muiltean uisge agus mun do thòisich a' mhuileann uisge fhèin
muinntir n. 'people': cha chuala mi aig aig ~ m' aois fhèin '-riamh e.
mun vbl. ptcle. 'before': bha iad air a bhith ' seo ... ceud bliadhna ~ tàinig na Gàidheil
mun vbl. ptcle. 'before': mar a bha i mun do dh'fhalbh iad

N

Ni Math, an n. 'God': ' toir' taing don ~

O

òrgan n. 'organ': tha cuimhne a'm nuair a thàinig a' cheud ~ dhan eaglais

R

rèir, a ~ prep. 'according to': a ~ 's mar a bhithinn a' cluinnteil
rolag n. bha i ri ~an air a dhèanamh oirre, mar gum biodh i air a *rolladh*
ruith vb. 'run' VBL N. ~ muilinn~shàbhaidh air a ~ le uisge; bhiodh muileann-bleith aige cuideachd, 's bhiodh muileann-chàrdaidh aige
rùsg vb. 'shear' COND. PASSV.: nuair a rùisgte na caoraich

S

sàbh n. 'saw': bha an *log* air a cur air a ceann suas ri seo agus bha ~ aca air a son sin a dhèanamh; dithis aig gach ceann don t~ agus sin mar a bha iad a' sàbhadh
sàbh vb. 'saw': VBL N. ~**adh** sin mar a bha iad a' ~ nam bùird
seacla n.: bha cumadh air mar gum biodh crudhs eich agus fìaclan ann, cha robh e 'na chnapan idir ach bha i ' dol cothrom air n-ais 's air n-adhart air an t~, bha 'n ~ ' dol mun cuairt
sean bhean n. 'old woman': ma bha -- an t~ anns an taigh ... dhèanadh ise -- a' chuid -- bu mhotha dheth
sgaoil vb. 'spread' VBL N.: ~**eadh**: bha a' chlàimh air a nighe 's air a ~ a-mach
sgèitse sàbhaidh n.: sàbh ris an canadh iad ~.
sgunnair n. 'scooner', pl.:bha ~ean a' tighinn an seo an uair sin 's ~ean a' dol air feadh an t-saoghail uile
sgur vb. 'stop': cha do ~ i, tha Gàidhlig air a bruidhinn fhathast
slàn adj. 'hail, healthy': '~ dhut! tha mi 'n dòchas gum bi thu ~, fallain', no nuair a tha duine a' fàgail; feadhain aca fhèin tàire mhòr a' togail an teaghlaich, feadhain nach robh ~ cha robh chuile duine cho ~
spàl n.: 'weaver's shuttle' air a ~ 's air a bhiùirne

suas adv. 'surviving': fhuair mi *pension* ... 's ann air a sin ' tha sinn ~ an-dràsta

T

tàilleireachd n. 'tailoring': tàilleir ... ' dh'ionnsaich an ~ anns an t-seann dùthaich
tàire n. 'hardship': fhuair iad ~ mhòr a ionnsachadh
tàmh n. 'quiet': ach cha robh iad nan ~ air a shon sin
taobh, a th. prep. 'on account of': bha iad a' faighinn beagan airgid a th. seo teaghlaichean cho mhòr agus cha bhiodh ~ air fhàgail
teòmbar (seòmbar) n. 'room': nuair a dh'fhàg e 'n ~
thèid vb. 'go': COND.: reaghainn mun cuairt am Pictou
thig vb. ~ **aig** 'can': ~ aca bruidhinn ris a' Frannngach
tiorblaid (trioblaid) 'trouble': sian a beireadh ~ mhòr dha
tog vb. 'raise; build': VBL N.: ~**ail**: a' ~ ùbhlán 's a' ~ -- measan dhan [yøn] t-seòrsa sin; thòisich iad fhèin air togail
tuagh n. 'axe': ~, ~annan do gach seòrsa, ~annan leathann mar a chanamaid airson a bhith ' *square*adh; 's ann leis an ~ leathann a dh'fheumte sin a dhèanamh
tuaiream, mu th. adv. 'about': sin mu th. 's na thèid agam air innse
Tuathach n. 'N. Uist native': na Tuathaich, muinntir Uibhist Chinn a Tuath
tuathanachas n. 'farming': 's ann ri ~ a bha sinn

U

uidheam n. 'equipment': ~ shaoirsneach', ~ ghoibhneach', 's ~ chlachaireach'
uimhir n. 'number': chan eil mi ' dol a innse dè ~ e; cha robh ~ aimhreit anns an t-saoghal 's a tha ann an-diugh; tha a' chànan air atharrachadh uimhir sin; chuala mise ' cheart ~ ùrnaigh ann an Gàidhlig 's a chuala mi ann am Beurla
urra adj. 'able' : bha iad a' fuireach anns a' choillidh, mar s b' fheàrr a b' ~ dhaibh; cha b' urra dhomh ' chuideachadh gun an ionnsachadh